

2015

SANSKRIT

(Major)

Paper : 3.1

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

1. Answer the following questions : 1×5=5

- (a) Who ordered Vālmīki to compose the *Rāmāyaṇa*?
- (b) What term is used to name the divisions of the *Rāmāyaṇa*?
- (c) “स्रेहाद्विनयसम्पन्नः सुमित्रानन्दवर्धनः”—Who is ‘सुमित्रानन्दवर्धनः’ referred to here?
- (d) Where was the hermitage of sage Bharadvāja situated?
- (e) “त्वमेव राजा धर्मज्ञः”—Who said this and to whom it was stated?

2. Explain any two of the following : 5×2=10

- (a) सर्वदाभिगतः सद्भिः समुद्र इव सिन्धुभिः।
आर्यः सर्वसमश्चैव सदैव प्रियदर्शनः ॥
- (b) सीताप्यनुगता रामं शशिनं रोहिणी यथा।
पौरैरनुगतो दूरं पित्रा दशरथेन च ॥
- (c) न चाग्निं भयं किञ्चिन्नाप्सु मज्जन्ति जन्तवः।
न वातजं भयं किञ्चिन्नापि ज्वरकृतं तथा ॥

3. Answer any two of the following : 10×2=20

- (a) “बहवो दुर्लभाश्चैव ये त्वया कीर्तिता गुणाः।
मुने वक्ष्याम्यहं बुद्ध्वा तैर्युक्तः श्रूयतां नरः ॥”

Who is the 'नरः' referred to here? Explain the personality of that 'नरः' as you find in your prescribed text from the *Rāmāyana*.

- (b) Write a note on Rāma's rule of Ayodhyā as described in the Chapter I of the *Bālakāṇḍa* of the *Rāmāyana*.
- (c) Elucidate the idea contained in the following :
- (i) समुद्र इव गाम्भीर्ये धैर्येन हिमवानिव।
(ii) जनकस्य कुले जाता देवमायेव निर्मिता।

4. Explain any two of

- (a) स्वधर्माचरणे युक्ता ये
तेषां स्वर्गफलावाप्तिः
- (b) गुहं यस्तु समाराध्य
तस्य स्वर्गफलावाप्तिः
- (c) अवज्ञानमहंकारो दम्भः
अहिंसाः सत्यमक्रोधः

5. Answer any two of

- (a) Present a discussion
a source of Dharmam
- (b) Explain the features
described in the
of the *Mahābhārata*
- (c) Write short notes

6. Read the following
questions in Sanskrit

कालोऽहम्। अहं खलु का
गणयामि जगतः आयुश्चमा
वर्तमानं भविष्यदपि च वीक्ष
विकासस्य प्रलयस्य च। इदं
च परमहं सर्वदा विद्यमानोऽस्
जानीय यूयम्, “कियती प्रा
ध्यानेन।

“कृतयुगं त्रेतायुगं द्वापरयुगं कलियुगञ्चेति चत्वारि युगानि। चतुर्णां युगानां समूहः एव महायुगम्। एकसप्ततिमहायुगानाम् एकं मन्वन्तरम्। चतुर्दशमन्वन्तराणां समूहः कल्पः। एकः कल्प एव ब्रह्मणः एकं दिनं मन्यते। ब्रह्मणः आयुः शतं वर्षाणि।”

मम कलनस्य तु आधारः सूर्य एव। सूर्यस्य द्वे गति, उत्तरायणं दक्षिणायनञ्च। प्रत्येकम् अयनस्य अवधिः षण्मासाः। भारतीयमासानां नामानि नक्षत्रनामभिः सम्बद्धानि। पूर्णिमायां यत् नक्षत्रं भवति तेनैव नाम्ना तस्य मासस्य नाम भवति। यथा चैत्रे मासे पूर्णिमा चित्रानक्षत्रयुता भवति, अतः तस्य मासस्य नाम ‘चैत्रः’ भवति।

- (a) कालः कस्य आयुः गणयति? 1
- (b) कालः कथं परिवर्तते? 1
- (c) कस्य आयुः शतं वर्षाणि? 1
- (d) कः जगतः उत्पत्तेः विकासस्य प्रलयस्य च साक्षी? 1
- (e) कालगणनायाः आधारः कः? 1
- (f) काल किं वीक्षते? 2
- (g) महायुगं केषां समूहः? 2
- (h) सूर्यस्य के गती? तयोः नाम अपि लिखत। 2
- (i) कालः, विद्वः—इति शब्दद्वयस्य संस्कृतप्रतिशब्दः प्रदेयः। 2
- (j) वीक्षमाणः, जायते, सृष्टिः, मन्यते—इति पदचतुष्टयस्य व्युत्पत्तिः प्रदेयः। 2

2015

SANSKRIT

(Major)

Paper : 3.2

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. Answer the following as directed : 1×7=7

- (a) What is the soul of काव्य according to
Viśvanātha Kavirāja?
- (b) What is the name of the Chapters of the
Sāhityadarpaṇa?
- (c) Who considers रीति as the soul of Kāvya?
- (d) Mammaṭa is the author of the
Sāhityadarpaṇa.

(Correct the sentence)

(c) Rewrite the following statement correctly :

“प्रीतिं करोति कीर्तिं च साधुकाव्य निषेवणम्।”

A16/18

(Turn Over)

(f) नाटिका is a variety of _____.

(Fill up the gap)

(g) What type of नायक should be there in a नाटक?

2. Write very brief answers of the following questions (any four) : $2 \times 4 = 8$

(a) Quote from your memory the First Verse of the *Sāhityadarpaṇa*, Chapter I.

(b) Write very briefly about विदूषक.

(c) What is अर्थप्रकृति?

(d) What is अभिनय? Give its varieties.

(e) What is meant by आमुख? How many varieties of आमुख are there?

3. Give short answers to the following questions (any three) : $5 \times 3 = 15$

(a) Write a note on सूत्रधार.

(b) Explain any one :

(i) कीटानुविद्धरत्नादि-साधारण्येन काव्यता।

दुष्टेष्वपि मता यत्र रसाद्यनुगमः स्फुटः ॥

(ii) दोषास्तस्यापकर्षकाः।

(c) Discuss about

(d) Write about the
Discuss with e

4. Answer any three of

(a) Discuss how the
given by Man
Viśvanātha in
Sāhityadarpaṇa

(b) Write notes on

(c) Write a note on

(d) Write a note on

5. Give resultant forms

(a) यञ् + प्यत्

(b) गम् + शतृ

(c) सेव् + ज्ञानच्

6. Find out the प्रत्यय in a
with the proper सूत्र :

एधितव्यम् ; भवन्ती

7. Cite the relevant सूत्रs to show where the following प्रत्ययs are used (any two) : $2\frac{1}{2} \times 2 = 5$

क्त्वाच् ; मरुप् ; ढक्।

8. Explain the following सूत्रs with illustrations (any four) : $2\frac{1}{2} \times 4 = 10$

अजाघतट्टापु ; पुंयोगादाख्यायाम् ; यूनस्तिः ; वाचो ग्मिनिः ;

अचित्तहस्तिधेनोष्ठक् ; ग्रामजनबन्धुभ्यस्तल्।
